

ROZGNIEWANY (81) *part praet pass pf*

rozgniewany (80), **rozgniewan** (1).

o oraz e jasne; w formach złożonych -any (74), -ány (2); -any : -ány *SkarŻyw* (14:2); w formie niezłożonej -ân.

sg m N rozgniewany (43), rozgniewân (1); ~(attrib) -any (17); ~(praed) -any (13), -ân (1) *LubPs*. ◇ G rozgniewanego (6); -ého (1), -(e)go (5). ◇ *Drozgniewan(e)mu* (1). ◇ *A rozgniewan(e)go* (8). ◇ *f N rozgniewanâ* (1). ◇ *G rozgniewanej* (3); -ěj (1), -(e)j (2). ◇ *D rozgniewané* (1). ◇ *A rozgniewaną* (2). ◇ *I rozgniewaną* (1). ◇ *n N rozgniewané* (3); -é (1) -(e) (2). ◇ *A rozgniewané* (1). ◇ *L rozgniewanym* (1). ◇ *pl N m pers rozgniewani* (4). ◇ *G rozgniewanych* (1). ◇ *D rozgniewanym* (1). ◇ *A subst rozgniewan(e)* (1). ◇ *L rozgniewanych* (2).

Składnia dopełnienia sprawcy: rozgniewany od kogo (2).

Sł stp: rozgniewany, rozniewany s.v. rozgniewać, Cn notuje, Linde XVIII w. s.v. rozgniewać.

Który się rozgniewał; iratus Mącz, Modrz, Calag, Cn; offensus Mącz, JanStat, Cn; aversus, incensus, irritatus, lacessitus Mącz; subiratus Calag; fremebundus, indignabundus Calep; infestus Modrz; ardens iracundia, incitatus ira, obiratus Cn (81) : *OpecŻyw* 91v; [Maryja była] *Dzywney czyerplyuoŝcy tak yŝz nygdy yey nyeuydzyano rozgnyeuaney PatKaz III* 122; *StryjWjaz* C; O yákoŝ miŝoŝyerny ten lutoŝciwy Pan [...] Bo choŝby y nabárzyey od nas był rozgnyewan/ Iednák yeŝt tu nam grzeŝlnym łáŝkáwye okazan *LubPs* X4v; *Lacessitus, Ziątrzony/ rozgniewány. Mącz* 181c, 174c, d, 261a, 487b; *GórnDworz* Y7v; TEŝ ná rozwaŝeniu przyiacielŝkim ŝilá rozgniewánemu  złowiekowi naleŝy. *RejZwierc* 81, 75v [2 r.], 79; *CzechRozm* 70; *ModrzBaz* 7v, 60, 132v; *Calag* 585b; *Rozgniewány Oćiec zámknáŝ iá w iedney komorŝe/ áby iey náŝtráŝyŝ/ á ŝtátku iey doznaŝ. SkarŻyw* 151, 21, 98, 368, 429, 455 (11); *Calep* 434b, 527a, 532a; Iad to był/ nie Achilles/ w ŝwiećie nie ŝtychány/ Od rozgniewánych bogów ná Troiá poŝłány. *GórnTroas* 63, 48, 66; *Lecz/ co mieŝzka ná niebie [tj. Bóg]/ z ich [ludzi] ŝpraw ŝię vŝmieie/ Vkázuiać/ iák ŝlábo ládzá/ ŝwe nádzieie. Zŝuka ie rozgniewány/ á rękí wládnácy Moc puŝćí GrabowSet* E3v, Nv; *LatHar* +8, 259, 444; *WysKaz* 7; *WitoŝLut* A4; *Trzy łá ŝtrony/ Bog rozgniewány/ Chryŝtus przepraŝzáiaćy/ á  złowiek ŝię korzácy y profzácy. Bog ieŝt ktorego proŝim. Chryŝtus przez ktorego proŝim: á ludzie y ŝwieći ktorzy z námi proŝá. SkarKaz* 636b; *SkarKazSej* 704a; *KlonWor* 23.

rozgniewany dla kogo, dla czego [= z powodu kogo, czego] (2): Y  zytamy daley/ yáko pan bog rozgnyewány dla onych zuchwáŝlych dzyećí/ kthorych ocyc Elis nye karaŝ/ vczynił tho ŝe w rodzye Elifowym ŝaden ŝie nye doŝtárzaŝ *GliczKŝiŝ* F7; *WujNT* 540.

rozgniewany przeciw komu (2): ieŝt rzecz niepodobna/ áby [ŝádu boŝego] ŝię  złowiek záthrwŝyć niemiaŝ/ ták iŝ áni wŝpomináć Boga nie moŝe/ ktorego tak widŝi przeciw ŝobie rozgniewánego. *BibRadz* I 291a marg; *Mącz* 261a.

rozgniewany na kogo (4): Aliquem iratum habere, Mieć rozgniewánego kogo ná ŝię. *Mącz* 174c; *ModrzBaz* 144; *Rozgniewány ná lekarze y doktory Iuŝtynian: z oczu im iŝć kazaŝ SkarŻyw* 593; *WujNT Act* 12/20.

rozgniewany o kogo (1): ŝynowie iego [Jakuba] bárzo o ŝioŝtrę rozgniewáni/ iŝz ŝię ták ŝproŝna rzecz ŝtála náđ ŝioŝtrá ich/ ná zdrádzie zmowali ŝię z onym kŝiáŝęćiem *SkarŻyw* 348.

rozgniewany czym (5): *SkarJedn* 137; Bárzo śmiercią iego Krol rozgniewány/ porwał fię y mścić fię krwie męczeńniká Bożego chciał *SkarŻyw* 576, 20, 444; rofkazuiemy [...] áby żaden którégokolwiek łtanu álbo záowołania będąc rozgniewány iákimkolwiek obráżeniém/ álbo krzywdą/ álbo łzkodą/ nie śmiał przez náłżęgo zwolenia woiować *SarnStat* 118.

Ze zdaniem przyczynowym (1): *SkarŻyw* 348cf *rozgniewany o kogo*.

W przeciwstawieniach: »rozgniewany ... łaskawy (2), miłosierny, przejednany« [*w tym: przejednany i łaskawy (1)*] (3): Oto ci trzey mężowie święci [*tj. Noe, Daniel i Job*]/ á prawdziwi słudzy Boży tu łpołu łą złączeni/ ábowiem kázdy z nich doświádczył ręki Bożey/ miłofierney y rozgniewáney zá czáłow łwoich *BibRadz* I 423c *marg*; Będąc vłpráwiedliwieni z wiáry/ mamy Bogá przeiednánego y ná fię łáłkáwego/ ktoregołmy przed tym mieli dla grzechow rozgniewánego. *WujNT* 540; *GosłCast* 14.

W porównaniach (2): *GórnTroas* 34; Lecż zacny Boháterz [*tj. Herkules*] [...] Dobywał gołpodarzá [*tj. złodzieja Kakusa*]; iák Lew rozgniewány. *KlonWor* 24.

W przen (5) :

Wyrażenia: »rozgniewana ręka« [*szyk 2:1*] (3): *BibRadz* I 423c *marg*; Otóz pierś nága łámá fię wyłmyka/ A rozgniewáney ręki nápomyka. Tu tu záłości/ doday ręce mocy/ Niech tłucze pierśi *GórnTroas* 13; Przecz we mnie łerce táie dufzá ledwie żywa/ [...] Widząc nie vchronioną wieczny Pánie mękę/ Náđ kim dżierżyłz śwątą rozgniewaną rękę. *CzahTr* C2.

»rozgniewana twarz« (2): *GórnDworz* C5v; y wyłzedł [*Mojżesz*] od Fáraóná z rozgniewaną twarzą [*Et egressus est a Parhoh in ira furoris*]. *BudBib Ex* 11/8[9].

Przen: O niebezpiecznych siłach natury (6) : zewłżąd powłtáią Srogié wiátry/ zewłżąd łtráchu ludziom dodáią chmury czarné/ grádu pełné/ [...] Przeto niedżiw że vmilkły mé głośné łtrony/ Widząc niebo rozgniewáne/ y wiek łtrwożony. *KochFr* 85; Ale rolnik opátrzny lichwiarz łpráwiedliwy: Kopa/ leżie zá pługiem zgárbiony y krzywy. [...] Cierpi ognie y defżcże/ wiátry rozgniewáne. *KlonWor* 77.

rozgniewany czemu [= na co] (1): Vpadek zá mną póydzie/ ten co wzięłá Troiá. Ták iż wiátry/ y morze/ rozgniewáne będzie/ Łodzi w którą Hecubá z Vlyłsefem wśiędżie. *GórnTroas* 65.

Wyrażenie: »(jako) morze rozgniewane« [*szyk 3:1*] (4): Tu [*w niebie*] będzie naipewnieyłzy port nam włzytkim/ ktorzy ná łwiece/ iáko ná rozgniewány/ á niebełpiecznym morzu miełżkamy. *GórnDworz* Mm6; *KlonŻal* D; *GórnTroas* 65; Lecż człowiek dobry y nie náżbyt chćiwy/ Trzykroć y cztery człowiek to łzczęśliwy. Nie wie co to iełt morze rozgniewáne Y rozigráne. *KlonFlis* B4.

α. *W funkcji rzeczownika (7) :* [*Cycero*] przełtrzega wtem káżdego/ áby wthen czas [*kiedy wymierza karę*] wyárował łie gniiewu/ dáyac tego przyczynę/ iż práwi rozgniewány gdi káráć będzye/ nigdy tey myerności nye záchowa ktora yełt myedzy trochą á máłem. *GliczKsiąż* G3v; *RejZwierc* 81; Bo o rozgniewánych á co trzebá mowić/ ktorzi częłtokroć zápámiętywáią się/ y niebaczą co przed oczymá máią? *ModrzBaz* 7; *CzechEp* 187; *SkarKazSej* 684b; *KlonWor* 68.

Zwroty: »rozgniewanego ubłagać« (1): *Incensum restinguere*, Zápalonego/ rozgniewánego vblágáć/ vkoyić. *Mącz* 416b.

»rozgniewanego ukoić« (1): *Mącz* 416b cf »rozgniewanego ubłagać«.

Synonimy: *rozdrażniony, rozszołaly, rozszożony*.

Cf **ROZGNIEWAĆ SIĘ**

LW